

NN31545.0400

R CULTUURTECHNIEK EN WATERHUISHOUDING

NOTA 400, d. d. 20 juni 1967

Doel en opzet van het recreatie-
onderzoek strandbaden

ir. H. N. van Lier en ir. P. Spijk

BIBLIOTHEEK DE HAFT
Droevendaalsesteeg 3a
Postbus 241
6700 AE Wageningen

Nota's van het Instituut zijn in principe interne communicatiemid-
delen, dus geen officiële publikaties.

Hun inhoud varieert sterk en kan zowel betrekking hebben op een
eenvoudige weergave van cijferreeksen, als op een concluderende
discussie van onderzoeksresultaten. In de meeste gevallen zullen
de conclusies echter van voorlopige aard zijn omdat het onder-
zoek nog niet is afgesloten.

Bepaalde nota's komen niet voor verspreiding buiten het Instituut
in aanmerking

1787122

CENTRALE LANDBOUWCATALOGUS

0000 0672 4435

INHOUD

	Blz.
1. Inleiding	1
2. Begripsomschrijvingen	2
3. Probleemstelling	6
4. Opzet van het onderzoek	9
5. Uitvoering van het onderzoek	10
6. Samenvatting en slotopmerkingen	12
Literatuur	13
Bijlagen en figuren:	
I Vraagstukken m.b.t. de inrichting van strandbaden	
II Situatieschets Natuurbad Tynaarlo	
III Enquête-formulier Tynaarlo	
IV Ligging strandbaden doorsnede-onderzoek	
V Enquête-formulier doorsnede-onderzoek	
VI Gegevens strandbaden doorsnede-onderzoek.	

1 Inleiding

Door de sterke toeneming van de welvaart en de vrije tijd is er de laatste 15 jaar een snelle toeneming opgetreden in de vraag naar en het aanbod van voorzieningen voor openluchtrecreatie. Een belangrijke, nog vrij nieuwe vorm daarvan is het strandbad. Deze baden bestaan uit een lang zandstrand met een uitloop tot ver in het water (talud ongeveer 1:20) doorgaans met speelweiden, kampeerterreinen, spartelvijver, beplantingen, restaurant, parkeerplaatsen enz. De Cultuurtechnische Dienst vervult bij de aanleg van deze recreatieprojecten een essentiële rol. Basis hiervoor zijn namelijk de centrale zandwinputten in ruilverkavelingsblokken. Deze leveren het zand voor de aanleg van landbouwwegen in de ruilverkaveling en meestal tevens voor de provinciale- en rijkswegen. Gezien de gebleken belangstelling in de reeds opengestelde baden wordt uitvoering van veel van dergelijke recreatieprojecten in de komende jaren overwogen.

De eerste vraag die zich hierbij voordoet is hoeveel van deze putten (met subsidie van de overheid) moeten worden ingericht als recreatieproject. Achter deze vraag staan een aantal andere vragen, onder meer: hoe groot is de vraag naar openluchtrecreatieprojecten met zwemaccomodatie wat is de meest wenselijke situering en ook: hoe moeten de strandbaden worden ingericht en uitgerust.

Er is in het algemeen nog betrekkelijk weinig bekend over recreatiepatronen; dit geldt met name voor de strandbadrecreatie. Er zijn slechts enkele eerste onderzoekingen uitgevoerd naar herkomst van de bezoekers, vervoermiddelen waarvan men gebruik maakte, sociale samenstelling, leeftijdsofbouw en groepsverband van de bezoekers; voorts naar verblijfsduur en frequentieverdeling van het bezoek over de dag en over het jaar. De vraag naar strandbaden en de te verwachten ontwikkelingen daarin is hieruit nog niet te benaderen. Aangezien het potentieel van aan te leggen baden groot is doch de kosten daarvan hoog zijn, maar ook de vraag aanzienlijk lijkt is nadere kennis van groot belang, vooral in het kader van de cultuurtechnische werkzaamheden. In nauw overleg met de Cultuurtechnische Dienst is daarom dit onderzoek opgezet, dat zich in eerste instantie richt op de reeds aangeduide problemen rond het strandbad: aantal en capaciteit, situering en later ook: de inrichting.

Evenmin als in de meeste recente studies over de recreatie kan hier worden voorbijgegaan aan een vrij uitgebreide beschouwing van enkele begrippen. Daartoe wordt uitgegaan van het begrip "behoefte". Er moeten omschrijvingen worden gezocht waarmede hetgeen met dit onderzoek wordt bestudeerd voldoende nauwkeurig kan worden gekarakteriseerd. Daarbij willen wij ten behoeve van de begrijpelijkheid aansluiting zoeken bij gangbare begrippen. In het kader van deze uiteenzetting worden tevens enkele problemen aangeduid over de waarde van de gegevens die met dit onderzoek kunnen worden verkregen.

In dit onderzoek wordt gezocht naar een antwoord op de vraag of al dan niet een recreatieproject moet worden aangelegd en hoeveel er daarvan in bepaalde gebieden moeten of kunnen zijn met name gelet op de toekomst (zie par.3). Centraal komt dan te staan de vraag: "Hoeveel bezoekers zijn hier te verwachten?" In de literatuur spreekt men dan doorgaans over: "Hoe groot is de behoefte aan openluchtrecreatie met zwemaccomodatie?"

Wippler (1967) leidt schematisch twee grondbetekeningen af nl.:

- "behoefte als een om aanvulling vragend tekort gezien vanuit de gehele maatschappij of delen ervan" en

- "behoefte als een om aanvulling vragend tekort gezien vanuit individuen".

De eerste definitie wijst op een bepaling van , wat o.i. nauwkeuriger is te omschrijven als "de vraag" naar openluchtrecreatie objecten, welke variabel is met de veranderingen die optreden in de bevolkingsgroei, verstedelijking, recreatiepatronen, toeneming vrije tijd enz. De tweede definitie wijst naar datgene wat het individu ervaart nodig te hebben (sociaal-culturele drijfkrachten). Dit laatste is echter moeilijk vast te leggen. De Jonge (1963) zegt: "Indien wij - "behoefte" - opvatter als datgene wat de mens nodig heeft, dan gaat het hier om een van inhoud wisselend begrip, dat in hoge mate bepaald wordt door de sociale, economische en ruimtelijke situatie en de stand van de cultuur. De behoefte bezit derhalve een sterk veranderlijk karakter. Wippler komt ten aanzien van de "behoefte aan openluchtrecreatie" tot de volgende definitie:

"Onder behoefte aan openluchtrecreatie verstaan wij een positieve houding ten aanzien van de vrijetijdsbesteding in de buitenlucht."

In het kader van dit onderzoek en de probleemstelling (par. 3) is het moeilijk dit begrip behoefte te blijven gebruiken, omdat het een van inhoud naar plaats en tijd zo'n wisselend, moeilijk te concretiseren, begrip is. Dit ondanks het feit dat deze term een zekere aansluiting geeft bij de nederlandse literatuur, waar het begrip behoefte, al dan niet nauwkeurig omschreven, veelvuldig wordt gebruikt.

* t.a.v. de inhoud van deze paragraaf is overleg gepleegd met drs. L.J. Locht.

Echter naast de moeilijkheid van de wisselende inhoud van het begrip, doet zich nog het probleem voor dat, bezien vanuit de aanleg van een strandbad, de behoefte uitermate moeilijk is te bepalen; dit kan althans niet aan de hand van het optredende bezoek na aanleg van het nieuwe strandbad. Er zijn immers allerlei omstandigheden waardoor deze "positieve houding" zeer vaak niet wordt omgezet in een werkelijk strandbadbezoek. Voorts is het zeer waarschijnlijk dat een vrij groot gedeelte voordien naar andere dag recreatieprojecten trok indien de situatie op het gebied van de openluchtrecreatievoorzieningen in de betreffende streek daarvoor tenminste voldoende mogelijkheden bood. Dit zou een vermindering inhouden van de bezetting van de andere projecten.

Een en ander is zeer moeilijk te wegen en te waarderen.

Meer aansluitend bij de probleemstelling (zie ook par. 3) en enkele van de bovengenoemde moeilijkheden omzeilend, lijkt te liggen in het gebruik van de term "nut" : Wat is het nut van de aanleg van een strandbad ?" Het begrip nut moet hier dan breder worden gezien dan het zuiver economische nut. Deze term, hoewel tot op zekere hoogte parallel lopend aan "behoefte" verheldert enkele zaken: het heeft in de eerste plaats betrekking op de werkelijke situatie zoals die na de aanleg van het strandbad ontstaat, in de tweede plaats ook op de aanwezigheid van bestaande projecten. Immers als er te weinig voorzieningen zijn op het gebied van de openluchtrecreatie met zwemaccomodatie, is het nut van aanleg groot; zijn er veel voorzieningen dan is het nut gering, hoewel in beide gevallen het nieuwe bad ongeveer even veel bezoekers kan trekken. Met het aanleggen van een nieuw strandbad wordt normaliter in de eerste plaats beoogd het aantrekken van nieuwe recreanten, die daarvoor van (dit soort) recreatie waren verstoken. Het wegzuigen van recreanten op bestaande strandbaden en dergelijke openluchtrecreatieprojecten kan met betrekking tot het ontstaan van meer ruimte per persoon positief worden gewaardeerd, het benadeelt echter de exploitatie van deze baden. Men moet zich dan ook afvragen wanneer de aanleg van een nieuw strandbad in de omgeving van een bestaand bad (vaak een particulier bad) verantwoord is.

In dit verband kan het bezoek aan een nieuw strandbad in drie groepen worden onderscheiden:

- 1e direct d.w.z. alleen bezoekers die nog niet in de gelegenheid waren strandbaden te bezoeken komen naar het nieuwe bad.
- 2e gedeeltelijk direct, gedeeltelijk indirect d.w.z. de bezoekers worden gevormd uit "nieuwelingen" en uit personen die eerder andere baden bezochten, met a- en b- variant (zie 3°)

3e indirect, d.w.z. het nieuwe strandbad krijgt zijn toeloop uitsluitend van oude baden. a. zonder dat deze vervanging krijgen van "nieuwelingen". b. met toeloop van nieuwe recreanten naar de vrijgekomen plaatsen.

Waarschijnlijk zal in de praktijk geval 2 (a of b) zich het meeste voordoen. In hoeverre de bezetting van de oude baden terugloopt hangt van vele situaties af, onder meer van het aantal reeds aanwezige baden.

Het nut is het grootst wanneer zoveel mogelijk nieuwe bezoekers worden aangetrokken in de nieuwe en bestaande voorzieningen samen. In hoeverre hiermede wordt voldaan aan wat nodig zou zijn, wordt echter niet gevonden; dat is het belangrijkste bezwaar tegen de term "nut" in onderhavige studie.

Daarom willen wij een derde in de inleiding reeds gebruikte term overwegen, namelijk het begrip "vraag"; hierbij aansluitend bij de Amerikaanse literatuur, waarin wordt gesproken van "demand". Deze term ligt in volgorde gezien tussen "behoefte" en "nut".

Weliswaar is ook dit een begrip dat naar plaats en tijd van inhoud varieert, maar het is in zoverre hanteerbaar dat de "vraag naar" sterke binding heeft met het tot uiting komen ervan in het "gedrag", in casu in het "bezoek aan" strandbaden. Het is een effectieve behoefte, en dit is juist het punt waar het hier om gaat. Men kan de "vraag naar" benaderen op twee manieren nl.:

1e De vraag naar openluchtrecreatie met zwemaccomodatie binnen een bepaald gebied : gezien vanuit de aanwezige bevolking en de binnenkomende dag- en verblijfsrecreanten, welke tot uiting komt door het bezoek dat zal plaats vinden indien voldoende projecten aanwezig zijn.

Wij omschrijven deze vraag als volgt:

De vraag naar openluchtrecreatie met zwemaccomodatie binnen een bepaald gebied is het totale aantal strandbad-recreantdagen (s.b.r. dagen - dit zijn "hele" dagen) dat door recreanten middels een bezoek aan natuur- en strandbaden per tijds-eenheid (dag, week, maand of jaar) wordt geproduceerd indien een voldoende aantal baden in het gebied aanwezig is.

In deze omschrijving ligt de mogelijkheid opgesloten met frequenties en

overschrijdingsfrequenties te werken, waaruit een maatgevende vraag kan worden bepaald, nl. een vraag die bv. gemiddeld x keer in een zekere periode wordt overschreden. In deze omschrijving is een "recreant dag" : een (dag-) bezoek of verblijf van een recreant aan respectievelijk op een bepaald openluchtrecreatie-project (het aantal recreant"dagen" zal voor een project meestal samenvallen met het aantal verkochte kaartjes).

Een moeilijkheid is nog wat men moet verstaan onder "de aanwezigheid van een voldoende aantal baden". Het is duidelijk dat een teveel aan strandbaden het aantal recreantdagen niet verhoogt. Bedoeld is dat juist zoveel strandbaden aanwezig zijn dat een ieder die een dergelijk bad wil bezoeken vrijwel niet door factoren als afstand, bereikbaarheid, overbezetting, te hoge entree-prijzen enz. hierin wordt belemmerd. Voor dit laatste kan men normen stellen (onder alle voorbehoud!), bv. een bezetting van niet meer dan 2000 personen per ha (5 m² per persoon), de mogelijkheid van gebruikmaking van openbaar vervoer tot bij het strandbad enz.

Deze vraag varieert blijkens onderzoekingen naar leeftijd, sociaal milieu, welstand, en is verder afhankelijk van factoren als vrije tijd, vervoermiddelen-(auto)bezit, zie par.3. Zeer belangrijk zijn uiteraard de weersomstandigheden. Men kan de bepaling van deze vraag naar strandbaden uitvoeren voor bijvoorbeeld een provincie, het hele land, gevarieerd naar tijd en plaats, om zodoende tot een genuanceerd inzicht te komen welke kan bijdragen tot een juiste planning van aantal en plaats. Daarbij moet rekening worden gehouden met grenseffecten: de inkomende en uitgaande dag- en verblijfsrecreanten.

2e De vraag naar één bepaald openluchtrecreatie project met zwemaccommodatie. Analoog aan punt 1 geven we hiervoor de volgende omschrijving:

De vraag naar één bepaald openluchtrecreatie-project met zwemaccommodatie is het aantal nieuwe strandbad recreant-dagen (s.b.r. dagen) dat door de aanleg van dat bad door recreanten middels een bezoek aan dit of een ander strandbad (zie hieronder) per tijdseenheid wordt geproduceerd.

Hierin onderscheiden wij een bruto en een netto vraag: de bruto vraag betreft alle bezoeken aan het nieuwe strandbad, de netto vraag deze bezoeken minus de eventuele door de aanleg van het

nieuwe bad veroorzaakte teruggang van het bezoek aan bestaande baden.

De bepaling van de netto vraag naar één bepaald strandbad is niet eenvoudig; het is het probleem van de meetbaarheid van de "competitive power". Over de bruto vraag zijn meer kwantitatieve gegevens te verzamelen; dit zal als inleiding op de bepaling van de netto vraag een voorlopig antwoord moeten geven op het probleem of een bepaald strandbad al dan niet aangelegd dient te worden. Wij komen hier nog op terug. Als detaillering van de algemene vraag (1°) zijn voor deze vraag naar één bepaald strandbad ook dezelfde genoemde factoren van invloed. Tegenover een vraag staat een aanbod; in de inleiding is hierover reeds iets opgemerkt. In deze nota wordt op dit punt niet uitvoerig ingegaan. Er zij slechts gewezen op een extra moeilijkheid, die zich voordoet bij dit aanbod, namelijk op het punt van de onderlinge vergelijkbaarheid der strandbaden. Bij de verkenning van bestaande openlucht-baden bleek bij particuliere baden dat deze zich, om hun bezoekersstroom op peil te houden of te verhogen, nadrukkelijk op uitbreiding, verbetering van bestaande accommodaties, noviteiten en meer voorzieningen toelegden. Het vergelijken van het bezoek aan twee objecten wordt daarmee een uitermate moeilijke zaak indien deze qua accommodatie, vormgeving, ligging enz. nogal verschillen. Bij het onderzoek naar een doelmatige inrichting van strandbaden zal dit aspect nader naar voren komen.

3 Probleemstelling

In het voorgaande zijn enkele belangrijke vraagstukken die zich op dit ogenblik met betrekking tot de aanleg van strandbaden voordoen reeds aangevoerd. Achtergrond daarvan is de noodzaak van inzicht in mogelijke toekomstige ontwikkelingen, waarbij kennis van de samenhang van de vraag naar deze vorm van openlucht-recreatie met bepaalde variabelen een eerste voorwaarde is. Het behoeft weinig toelichting dat het strandbad andere aspecten bezit, die eveneens nader onderzoek vragen. Dit leidt tot het volgende totaal overzicht;

- de bepaling van de vraag naar dit type recreatieobjecten.
- samenhang daarvan met sociale achtergronden enz.
- frequentieverdeling.
- de inrichting (ruimtelijk: elementen en vormgeving)
- de uitrusting.
- samenstelling van bodem, kwaliteit en diepte van het water, waterzuivering.

- exploitatie.

Reeds in de inleiding is gesteld dat momenteel in de praktijk (i.c. bij de cultuurtechnische dienst) een drietal belangrijke problemen naar voren komen, in termen van het onderhavige onderzoek:

- a de vraag naar openlucht-recreatie met zwemaccomodatie,
 - 1e algemeen
 - 2e naar één bad
- b de situering van strandbaden binnen een bepaald gebied in relatie tot bevolkingscentra, verstedelijking, ontsluiting enz.
- c de inrichting van het strandbad, zodanig dat een optimaal gebruik van de aanwezige elementen verzekerd is.

In dit eerste onderzoek beperken wij ons hoofdzakelijk tot a en b. Bij de bepaling van de vraag kan conform de definities worden uitgegaan van een tweetal benaderingen:

- de bepaling van de vraag naar strandbaden binnen een bepaald gebied om daaruit te komen tot de vaststelling van het aantal benodigde projecten.
- de bepaling van de vraag naar één bepaald strandbad op een van te voren vaststaande plaats om daaruit een oplossing te vinden voor het probleem of het strandbad al dan niet dient te worden aangelegd.

Voor de eerste benadering (bepaling van de vraag binnen een bepaald gebied) zijn een aantal vragen te formuleren, in de eerste plaats een vijftal.

- ad a - Hoe groot is het totale aantal inwoners in het gebied en hoe is de verdeling over dorpen, steden enz. ?
- Hoe groot is het aantal en de spreiding en verblijfsduur van verblijfs-recreanten in het gebied, ?
- Hoe groot is het aantal inwoners van het gebied dat elders verblijft ?
- In hoe grote omvang komen dagrecreanten van buiten het gebied binnen ?
- In hoe grote omvang gaan dagrecreanten vanuit het gebied naar elders ?

Hieruit is het aantal binnen het gebied verblijvende personen, het "bruto potentiëel" voor dagrecreatie te berekenen. Hoe groot is het percentage daarvan dat strandbaden bezoekt. Dit percentage nu zal naar alle waarschijnlijkheid afhankelijk

zijn van de genoemde factoren, die in het algemeen op recreatieve activiteiten van invloed zijn:

- leeftijd (O.R.R.R.C, 1962 study reports 19 and 20; Wippler 1966)
- milieu, welstand (C.B.S.- 1962, 1963; Wippler; O.R.R.R.C.)
- vervoermiddel (O.R.R.R.C.)
- afstand (Rijksd. Nat. Plan, 1961)) } reisduur
- traditie, ontstaan vaste patronen. (De Jonge 1960; Wippler 1966)
- aard (voorzieningen) van het recreatie object. Dit is doorgaans gericht op bepaalde leeftijdsgroepen en sociale milieugroepen.
- de dag van de week (weekend toppen, Rijksd. Nat. Plan 1961)
- mogelijk de aanwezigheid van meer recreatieprojecten, aanvullend of concurrerend.

Deze variabelen zijn zowel voor de algemene als de specifieke (één bad) vraag van betekenis. Voor de oplossing van deze punten is bij dit onderzoek gekozen voor het nagaan van een aantal achtergronden, omtrent de recreanten die een strandbad bezoeken. Dit kan geschieden door meetings en enquêtes in een reeds bestaand strandbad. Deze werkwijze heeft enkele tekortkomingen (in de slotopmerkingen komen wij hierop terug) doch werd in het kader van de uitvoeringsmogelijkheden als de meest aangewezen methode gezien. Dit leidt tot de volgende onderzoeksvragen:

- 1 Waar komen de bezoekers vandaan ?
- 2 Met welk vervoermiddel bezoekt men het strandbad ?
- Een combinatie van 1 en 2 geeft een inzicht in de reisduur.
- 3 Begeven de dagrecreanten zich rechtstreeks van woning (verblijfplaats) naar strandbad en omgekeerd ? (Samenhang met andere recreatieobjecten)
- 4 Hoe vaak bezoekt men een strandbad ?
- 5 Hoe laat komt men binnen en wanneer gaat men weer weg ?
Dit geeft een inzicht in de bezoekduur.
- 6 Hoe zijn de bezoekers verdeeld ?
 - over de woonbevolking en de verblijfsrecreanten
 - naar leeftijd
 - naar milieu (of welstand)
 - naar groepsverband waarin men komt.

Door deze uitkomsten te relateren aan het "brutopotentieel" kunnen

enige verbanden worden gevonden. Een zeer belangrijke vraag is hierin de eerste, die namelijk uitsluitel moet geven over de betekenis van de afstand, en de geografische invloedssfeer van het strandbad. Dit is met name van betekenis bij de aanleg van één bepaald bad: ligging t.o.v. bevolkings- en recreatiecentra. en in verband daarmee het te verwachten bezoek. Er zij echter op gewezen, dat voor de plaatsbepaling deze factoren niet de enige zijn: andere zijn evenzeer of van nog grotere betekenis. Deze kunnen zijn: de mogelijkheden van zandwinning, afstand tot de zandwinput en aan te leggen wegen, de mogelijkheid tot aansluiting op bestaande riolering en waterzuivering en de kwaliteit van het water van de plas, het landschap van de omgeving en met name de kosten van zandwinning e.d., voor de inrichting voor de recreatie, voor de riolering, waterzuivering en ontsluiting. Deze punten moeten in dit eerste verkennende onderzoek buiten beschouwing blijven; in een volgende fase kan hier mogelijk nadere aandacht aan worden besteed. Hetzelfde geldt voor de inrichting van strandbaden, waarover in bijlage 1 enkele opmerkingen worden gemaakt.

4 Opzet van het onderzoek.

Dit eerste onderzoek zal van verkennende aard moeten zijn. Voor de problemen betreffende de bepaling van de vraag naar openlucht-recreatie met zwemaccomodatie in het algemeen kan in de eerste plaats worden ingegaan op gegevens in de literatuur en bestaande inzichten in de praktijk. Dit geldt in het bijzonder voor het "bruto potentieel". Het huidige inwonersaantal in een gebied is nauwkeurig bekend, voor de toekomst zijn doorgaans prognoses van provinciale en andere diensten voorhanden. De grootste moeilijkheid leveren de in het gebied aanwezige verblijfs- en met name dagrecreanten. Hier is slechts zijdelings enig onderzoek naar verricht, zodat over vrij weinig gegevens kan worden beschikt.

Ook t.a.v. de onderzoeksvragen zullen uit de literatuur zoveel mogelijk gegevens worden geput die voor vergelijking met of aanvulling van de uitkomsten van de enquêtes (zie de volgende alinea's) dienstig kunnen zijn. (O.R.R.R.C. reports 1962, Wippler 1966, CBS, 1962/63, Rijkdienst voor het Nationale Plan 1962, Daiute 1966 enz.). De onderzoeksvragen worden dit jaar uitvoerig onderzocht middels enquêtes en tellingen op het reeds ongeveer twintig jaar bestaande

"Natuurbad Tynaarlo" in de gemeente Vries in Drenthe. (bijlage II en III). Het programma bestaat uit:

- een enquête bestaande uit een negental vragen of observaties betreffende de genoemde punten, uit te voeren door twee personen aan de ingang en op de parkeerterreinen van het bad.
- de opstelling van een viertal mechanische tellers, die inzicht geven in het aantal voertuig-passages en de verdeling hiervan over de dag op een tweetal toevoerwegen, de ingang en uitgang.
- het tellen van het aantal bezoekers aan de hand van de verkochte kaartjes, door het noteren van de nummers der kaartjes met tijdsintervallen van een uur.

Naast het programma Tynaarlo wordt een doorsnee onderzoek verricht op een vijftal andere "concurrerende" plassen, die overigens niet onderling gelijk zijn. Dit kan de uitkomsten beïnvloeden. Hierbij komen de volgende metingen naar voren:

- een enquête met het verzamelen van de volgende ^(zie bijlage IV, V en VI) gegevens: vervoermiddel, plaats van herkomst en/of woonplaats, de groepssamenstelling en de tijdstippen van binnenkomst en (verwacht) vertrek.
- het vaststellen van het aantal bezoekers met de verdeling over de dag door middel van een visuele telling of aan de hand van de verkochte kaartjes.

De problemen rond de juiste situering van het strandbad worden vervolgens benaderd door het opstellen en analyseren van een aantal alternatieve mogelijkheden. Eventueel zal worden getracht door middel van de techniek van de lineaire programmering tot een aanvaardbare methode van plaatsbepaling te komen.

5 De uitvoering van het onderzoek.

a. De metingen in Tynaarlo

De enquêtes en tellingen worden uitgevoerd door drie à vier personen. Twee personen, zonodig drie voeren de enquête uit. Dit aantal wordt in de eerste plaats bepaald door de vereiste steekproefgrootte in verband met het aantal variabelen en de vereiste nauwkeurigheid van de uitkomsten. Voorts door het aantal te verrichten enquêtes per uur en enquêteur per uur. Er wordt geënquêteerd van 9.00 tot 17.00 uur.

In totaal zal er gedurende vier of vijf weekends (op zaterdag en zondag worden gemeten), waarvan een of twee keer in het voorseizoen (mei en juni), één in het hoogseizoen

(juli, bouwvak-vakantie's) en een of twee in het naseizoen (augustus). Dit alles mits het weer niet tot verschuivingen noodzaakt. De data liggen dan ook niet exact vast. Ook wordt op enkele werkdagen gemeten onder meer in de weken gedurende de bouwvakvakantie's. De enquête zal uitgevoerd worden op formulieren die in bloknote vorm zijn gebonden (bijlage III).

Verder worden de dagbezoekcijfers over het gehele seizoen genoteerd, ook van de voorgaande jaren kunnen deze aantallen worden bestudeerd. Dit geeft inzicht in de frequentieverdeling van het bezoek, samenhang met weersomstandigheden en tevens een achtergrond voor de enquêtes.

Voor de enquête zijn twee studenten van de Landbouwhogeschool ingeschakeld - voor het tellen van bezoekers is ter plaatse een hulpkracht aangetrokken.

b. Het doorsnee onderzoek.

Gedurende twee zondagen, waarvan een in het voorseizoen en een in het hoogseizoen, wordt naast de metingen in Tynaarlo gelijktijdig op een vijftal openluchtbaden geënuquêteerd en geteld. Dit zijn de baden: Kibbelkoelen (Sleen), Ieberenplas en 't Loomer (Schoonlo), Hemelrijk (Gieten) en Hildenberg (Appelscha). Enkele gegevens hiervan zijn vermeld in bijlage 4, terwijl in bijlage 5 de plaats is weergegeven.

Hier zijn naar schatting totaal ca 13 enquêteurs nodig (waarschijnlijk middelbare scholieren).

Als voorlopige teldata worden aangehouden:

- 18 juni of 25 juni en bij niet slagen op deze data dan: 23 of 30 juli of 7, 14, 21, of 27 augustus.
- 2, 9 of 16 juli, (bouwvakvakantie)

Contact zal worden opgenomen met de beheerders van de baden en de gemeenten, waarin ze zijn gelegen. Medewerking is reeds toegezegd door de Provinciale directie Drenthe van de cultuurtechnische dienst.

Voorafgaand aan het eigenlijke onderzoek is een uiteraard zeer globale verkenning in uitvoering genomen van de huidige toestand ten aanzien van de strandbaden in de provincie Drenthe. Gegevens hiervoor worden ontleend aan de literatuur of verkregen door gesprekken met en medewerking van V.V.V.'s, P.P.D., D.E.T.I en C.D., alle van

de provincie Drenthe.

6 Samenvatting en slotopmerkingen.

In deze nota is een weergave gegeven van de opzet van het onderzoek strandbaden. De achtergrond daarvan is de huidige problematiek, in de cultuurtechnische wereld met betrekking tot deze baden: benodigd aantal en situering van deze baden, uitgaande van de taak de vraag naar strandbaden te bepalen is gepoogd een onderzoekprogramma op te stellen teneinde in de heersende vraagstukken enig inzicht te verkrijgen. Met behulp daarvan zullen voor de planning ontwerprijfers of "normen" verschaft kunnen worden, o.m. over het te verwachten bezoek .

Zoals reeds is opgemerkt heeft de gevolgde werkwijze enkele tekortkomingen. Met dit verkennende onderzoek kan het eindantwoord dan ook niet worden gegeven. In de eerste plaats zij gewezen op het te weinig kunnen inbouwen van de factor tijd (ontwikkelingstendenzen). Ook het sociologische element kan niet voldoende worden belicht. Het aangeven van vrij stabiele relaties van de "vraag" met sociale verschijnselen moet van groot belang worden geacht voor de prognosearbeid. Het wil ons dan ook voorkomen dat het gewenst is een meer direct aan dit onderzoek gebonden sociologische en ook sociaal geografische deelneming mogelijk te maken. Het zelfde geldt min of meer voor de economische inbreng.

Ook zij gewezen op de samenwerking en contacten in het kader van dit onderzoek. Naast de reeds genoemde diensten en personen worden hier de werkgroep inrichting Recreatie-objecten openlucht - recreatie genoemd en ir. A.P. Kerstens van de Afdeling Sociologie en Sociografie van de Landbouwhogeschool te Wageningen.

Door de zeer korte aanlooptijd voor dit onderzoek moest met de uitvoering reeds een aanvang worden gemaakt, alvorens deze nota kon worden gepubliceerd.

Literatuur:

- A.N.W.B. 1963 Recreatie-studiedag.
- A.N.W.B. 1966 Recreatiebrochure nr.5. Recreatie en Natuur behoud in de Kennemer duinen - 's Gravenhage.
- Burger Hzn.,D. 1965 Open vragen en wensen bij het onderzoek in het grensgebied van bosbeheer, waterbeheer, natuurbeheer, voorzieningen met recreatie mogelijkheden in de openlucht en landschapsbeheer in Nederland.
- Centraal Bureau voor de Statistiek 1962, 1963 Vrije-tijdsbesteding in Nederland. Zeist.
- Daiute, J. 1966 Methods for determination of Demand for Outdoor Recreation. Land economics. Nr.3. August.
- Deasy,G.F. and Griess Ph.R. 1966 Impact of a Tourist Facility on its Hinterlands. Annals of the assoc. of Amer. Geographers.
- Jonge, D. de 1960 Openlucht recreatiegebied in het poldergebied bij de Randstad Holland: behoeften en mogelijkheden, Stedenbouw en Volkshuisvesting.41.
- Knetsch, J.L. 1963 Outdoor Recreation Demands and Benefits. Land economics. 49.
- La Page, W.F. Successful private campgrounds. A study of factors that influence the length and frequency of camper visits. U.S. Forest Service Research Paper. NE - 58 1967.
- Munson, K.F. and Schweitzer, H.J. 1964 Camp - centered recreation A study of family camping at the Pounds Hollow and lake Glendale Recreation Areas. Nov.
- O.R.R.R.C. 1962 Study report 19 National recreation Survey. A report to the Outdoor Recreation Resources Review Commission.
- O.R.R.R.C. 1962 Study report 20 Participation in outdoor recreation: Factors affecting demand among American Adults.
- Prov. Bestuur van Drenthe: 1966 Facet-streekplan voor natuurschoon en recreatie voor Drenthe. Assen.
- Rijksdienst voor het nationale plan 1961 Mensen op zondag. Publikatie nr.14. 's Gravenhage.
- Structuuronderzoek en Programstudie van de gemeente Rotterdam:(1961) Enige behoeften en gewoonten van de Rotterdamse bevolking op het gebied van de recreatie in de openlucht.
- Wippler, R. 1966 Vrije tijd buiten. Groningen

Enkele opmerkingen over vraagstukken samenhangend met de inrichting van strandbaden.

Over de inrichting van strandbaden zijn de inzichten nog zeer verdeeld. Uit recreatieve overwegingen spelen echter de volgende problemen een rol:

- c.1. Welke elementen moeten naast de gelegenheid tot zwemmen, zonnebaden en zandscheppen in het project worden opgenomen ?
- c.2. Welke afmetingen moeten deze elementen hebben ?
- c.3. Hoe moeten deze elementen ten opzichte van elkaar worden gesitueerd ?
- c.4. Hoe moet de ruimtelijke vormgeving van deze elementen worden verzorgd (o.m. de groenvoorziening)?

Op het ogenblik staan in de praktijk enkele vraagstukken centraal, waarover discussie gaande is. Deze punten zijn:

- moet het strand gevormd worden uit een zandstrand of uit een grasstrand ?
- wat moet gedaan worden om de kwaliteit van het water van de plas te handhaven of te verbeteren ?
- wat moet gedaan worden met het afvalwater ? Zuiveren of lozen op een openbaar water ?

Een aantal van deze laatste groep van problemen (met name de laatste twee) kunnen meestal alleen opgelost worden ten koste van grote financiële offers. Bij een nieuw aan te leggen strandbad kan men echter van te voren hiermede rekening houden door gebruik te maken van bijvoorbeeld bestaande kwelgebieden, de mogelijkheid van aansluiting op een bestaande afval-waterzuiveringsinstallatie enz.

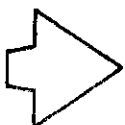
Wat een onderzoek naar de inrichtingsproblemen genoemd onder 1-4 betreft, kan worden gedacht aan het verzamelen van gegevens door middel van:

- een enquête, waarin naast een aantal feitelijke gegevens (zoals leeftijd, herkomst, bezoeksduur, sociaal milieu enz.) ook gegevens verzameld zullen worden ten aanzien van: waar geeft men de voorkeur aan en waarom, wat mist men in bepaalde baden en wat zou men er graag bij zien en waarom, wat vindt men overbodig en waarom ? enz.

- een gedragsonderzoek. Hierbij wordt gedacht aan het vastleggen van het gedrag van de bezoekers met behulp van karteringen op foto's (luchtfoto's)
Hierbij zal belangrijke inspraak van sociaal psychologische zijde moeten komen (ruimte belevings-aspecten)

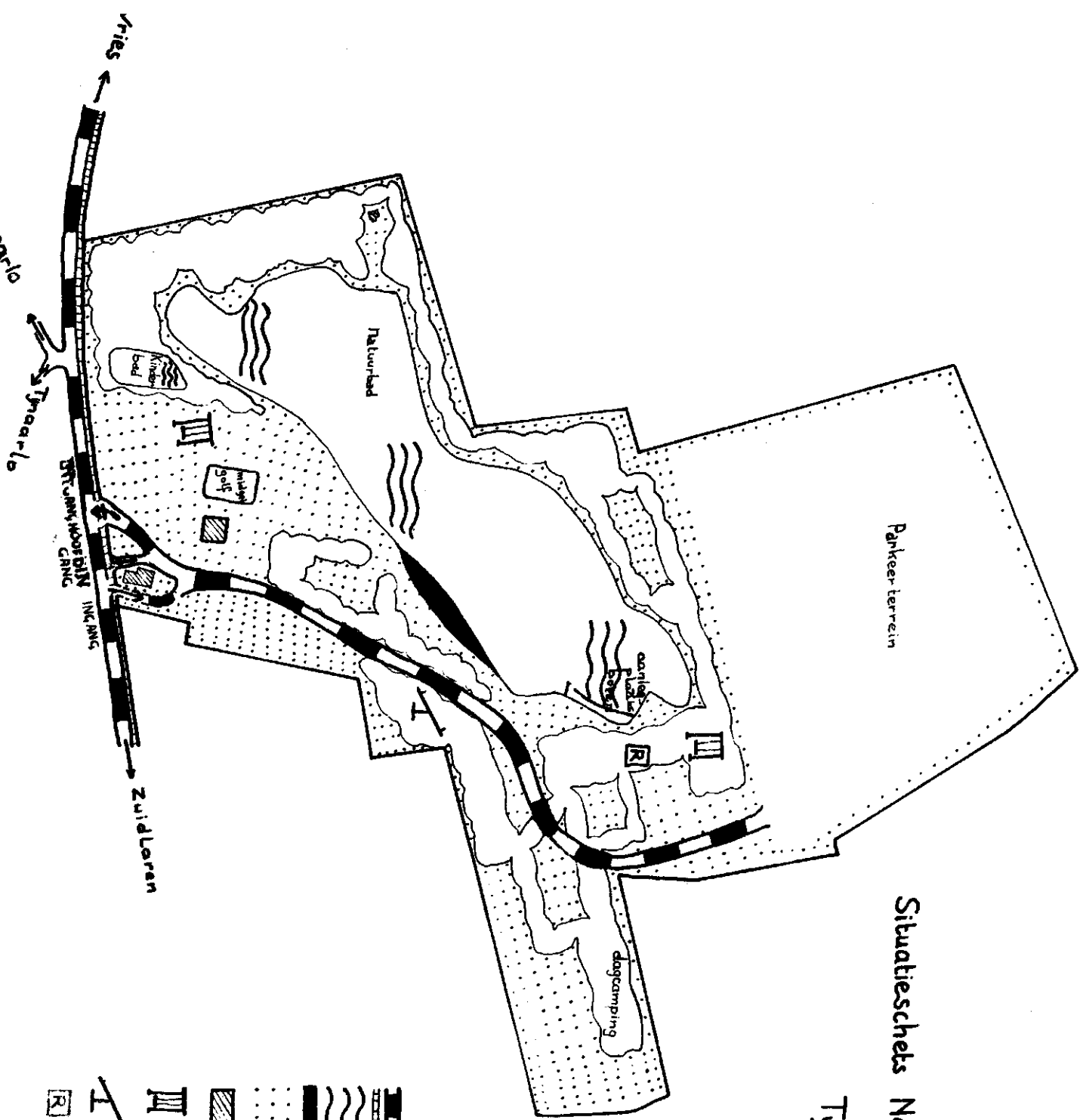
BULAGE II

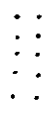

Situatieschets Natuurbad

Tynaarlo

schaal 1 : 2500

- verharde weg
- rijwielpad.
- water
- zandstrand
- Zonnelweiden
en
beplanting
- Kinderspeeltuin
- speeltuin
- restaurant

Bijlage III

Enquête formulier Tynaarlo

ICW - RECREATIE ONDERZOEK

1. (Met welk) vervoermiddel (bent u hier?) A B F M S O L

1	2	3	4	5	6

2. Waar bent u vandaag vertrokken? _____

3a. Woont u daar ook? ja

nee, in _____

3b. Bent u in ... (zie 2) ... op vakantie weekend 1

weekend 2

_____ 3

4a. Bent u rechtstreeks hierheen gekomen? ja

nee, via _____

4b. Gaat u rechtstreeks weer terug? ja

nee, via _____

5. Bent u dit jaar al eerder hier geweest? nee

ja keer

6. Hoe laat denkt u weer weg te gaan? _____ uur

--	--	--	--

7. Mag ik tenslotte nog vragen wat uw beroep is? _____

--	--

8. Samenstelling van de groep (aantallen)

	M	V						
0-5 jr			kleuters					
6-10 jr			kinderen					
11-20 jr			teeners o.a.					
21-30 jr			jonge volw.					
31-60 jr			volw.					
>60 jr			bejaer- den					

9. Aankomsttijd _____ uur

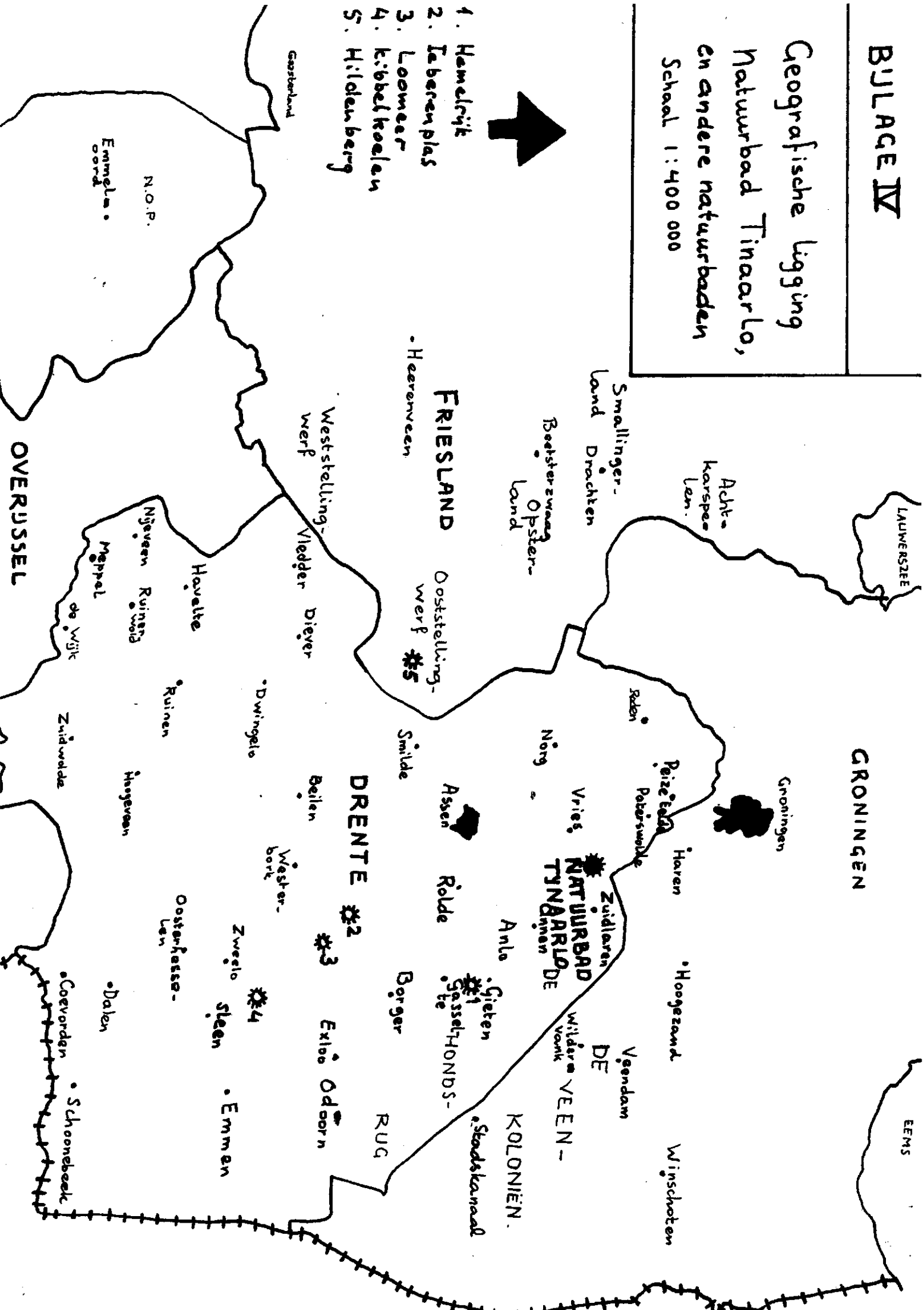
--	--	--	--

BIJLAGE IV

Geografische ligging
 Naturbad Tinarlo,
 en andere natuurbaden
 Schaal 1:400 000

1. Hamelriik
2. Tabarenplaz
3. Looomeer
4. Kibbelkoelen
5. Hildelenberg

Enkele gegevens van de baden die bij het doorsnee onderzoek zijn betrokken.

Openluchtbad	Plaats	Gemeente	Eigendom	Opp. water (ha)	Totale opp. (ha)	Topbezoek	Jaarlijks bezoek	Aantal enquêteurs + tellers	Hoofd- enquêteurs (-tellers).
1) Tynaarlo	Tynaarlo	Vries	Particulier	3,5	± 25	12.400	150.000	3	1
2) Hildenberg	Appelscha	Appelscha	N.V.	0,5	± 2	6.5 à 7.000	35 à 40.000	2	1
3) 't Loomeer	Schoonlo	Rolde	S.B.B.	1,5	2,5	4 à 5.000	50 à 60.000	3	1
4) Ieberenplas	Schoonlo	Rolde	S.B.B.	0,9	1,8	6.000	20.000	3	1
5) 't Hemelrijk	Gieten	Gasselte	S.B.B.	2	2,3	2,5 à 3.000	30 à 35.000	4	1
6) Kibelkoelen	Sleen	Sleen	S.B.B.	2,5	5	15.000	260.000	4	1